N XXX.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 11. PAZDZIERNIKA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

S. Petersburg V. S. 29 Września. D. 16 rano J. J. M. oglądał w Brześciu Litt. połki Ekaterinosławski grenadyerów, Wołyński muszkietyerów, i Ułański Cesarzewicza W X. Konstantyna wyciągaiące z Brześcia za granicę, dla złączenia się z armią Rossyiską tam iuż będącą. Za upatrzony porządek i szykowność Monarcha naczelnikom oświadczył ukontentowanie, żołnierzom po rublu dać kazał. D. 17 rano z całą świtą z Brześcia udał się w dalszą drogę; d. 18 po północy przybył do armii Rossyiskiey rozłożoney w Puławach i okolicy, i stanoł w domu X. Adama Czartoryskiego Generał Feld Marszałka służby Austryackiey; tegoż d. był na paradzie Permskiego półku muszkietyerów, i Szefowi oświadczył ukontentowanie; naostatek przypatrywał się ciągnącemu przez Puławy konnemu półkowi Polskiemu.

Konsyliarzem w Wileńskim rządzie Gubernskim wyznaczony nadworny Konsyliarz Szczepanowski. Zarządzaiącemu Staroruską fabryką warzenia soli Aktualnemu stanu konsyliarzowi Kankrin, przydaie się do pomocy Baron Wolframsdorf. Kurlandzkiemu obywatelowi Etnestowi Nettelhorst pozwolono przyiąć dostoyność Graffa państwa Rzymskiego przez Cesarza Niemieckiego ofiarowaną. Leib Medyk Kreiton będzie Generał sztab Doktorem. Stanu Konsyliarz Zarawicki został Wice Gubernatorem Finlandzkim. G. M. dziś Aktualny stanu Knsyliarz Krasnokutski będzie dozorcą Jleckiey fabryki w Orenburgu. Wdowa zmarłego Gubernatora cywilnego Smoleńskiego Peńskiego w nagrodę zasług mężowskich odbierać będzie półowę gaży iego na pensyą. Członek departamentu wodnych komunikacyi Waksel uda się do Anglii dla przypatrzenia się robotom hydraulicznym.

Prożba tronowi podana przez Graffa Bezborodkę, którą J. J. M. drukować i ogłosić w całym kraiu rozkazał, iest osnowy nast. Zmarły X. Bezborodko w testamencie swoim wyraził, iż z maiątku iego przez lat 5 licząc od śmierci, maią być wnoszone 10 t. rubli, poźniey przez lat 8 20 t. rubli corocznie do edukacyjnego domu na fundusz pożyteczny. Rozmaite przeszkody, interessa domowe nie dozwoliły Graffowi dotąd uskutecznić wolę zmarłego brata; teraz składa za pierwsze lat 5. 50 t. rubli, a za rok 6 z 8 poślednich upłyniony 20 t. i procentu za też lata 11 t. 920 rubli; za 7 lat pozostałych wnosić będzie corok regularnie po 20 t. wszystkie te summy odda na bank, ażeby od nich procent szedł na utrzymanie szkół w Nieżynie fundujących się. Ponieważ na placu przez Graffa darowanym w témże mieście stawione być maią potrzebne budynki, przeto zaczynaiąc od r. ter. procenta od summ onych powinny być obracane na ten koniec; po dokonaniu całego dzieła, też procenta póydą na szkoły. Aże nie wystarczaią dla potrzebnych nauczycielów, Graff obowiązuie się płacić corocznie z dóbr swoich po 15 t. rubli na utrzymanie szkoły w kraiu oyczystym; poddaiąc w zastaw dla pewności 3 t. dusz w Małorossyi, z tym iedynie warunkiem, iż on i następcy iego będą wolni zdiąć ciężar z tych dóbr, i przenieść na inny maiątek nieruchomy. Prosi nakoniec, ażeby nowo fundujące się szkoły w Nieżynie nosiły imie: Gimnazyum wyższych nauk Bezborodki. Co wszystko J. J. M. raczył potwierdzić.

AUSTRYA.

Wiedeń 2 Października. Powrócił Cesarz do naszey stolicy 30 Września z podróży przedsięwzięey do armii, która pod hetmańsstwem naywyższém Arcy X. Ferdynanda i G. Mack do Bawaryi, ztamtąd do Szwabii wkroczyła. Za Monarchą wkrótce przyiechał Arcy X. Antoni W. Mistrz Krzyżacki, zwiedziwszy zakonu tego dzierżawy w Cyrkule Frankońskim położone. Rząd Tirolski wydał list okolny do wszystkich obywatelów całego kraiu; przypomina im naprzód, iak oni i ich przodkowie między innemi domu Astryackiego poddanemi, dystyngowali się zawsze naybardziey gorliwością, wiernością, przywiązaniem, i ochotą w obronie tronu i oyczyzny. O czém przekonany Franciszek 2 zesłał do Jnspruck brata swoiego Arcy X. Jana, który mieszkańcom Tirolu i Voralbergu przełoży potrzebę przedsięwzięcia środków dzielnych na zasłonienie prowincyi; spodziewaiąc się nieomylnie, iż połączonemi siłami dopomogą wszyscy rządowi, o dobro, całość, i bezpieczeństwo poddanych troskliwemu.

Minister Pruski Haugwitz tu przybył. Ambassador Francuzki, chociaż dawno pasport otrzymał, bawi ieszcze u nas, dopóki nie odbierze wiadomości o wyieździe Graffa Cobenzl z Paryża. Cesarz wkrótce pośpieszy na Seym do Presburga; słychać że Stany Węgierskie zgromadzić maią rezerwę pospolitém ruszeniem 100 t. zbroynego ludu; podobnym sposobem Królestwo Czeskie wystawi ludu 90 t. Prowincye zaś Austryackie 150 t.

Cesarz był tylko za rzeką Lech w Landsbergu; tam odprawiła się w obecności iego wielka rada woienna; na którey zebrani GG. prawie wszyscy postanowili, ażeby armia cała do brzegów Renu pośpieszaiąc, uprzedzić Francuzów, i całą Szwabią osadzić mogła. Jeszcze niewiadomo, zaczepnie, czyli odpornie tylko dokazywać będziemy, aż do przybycia posiłków spodziewanych, które ażeby prędzey stanąć mogły w granicach Bawarskich, 3 t. wozów iest gotowych w Morawii. Cokolwiek będzie, spodziewamy się odebrać naywaźnieysze wiadomości z Cyrkułu Szwabskiego za d. kilka; gdyż w tey chwili wieść rozeszła się w mieście, iż woyska Francuzkie w kilku mieyscach razem Ren przeszły; co potwierdzać zdaie się nota przez posła Bacher niedawno podana Seymuiącym stanom w Ratisbonie, w którey wyraził, że gdy Neapoloon uprzedzony pośpiechem Austryaków, stoiąc sam nad brzegami Oceanu, przeszkodzić nie mógł naiechaniu Bawaryi z Francyą zprzymierzoney, chce przynaymiey od podobnego losu zasłonić kraie Elektorów Badeńskiego i Wurtembergskiego, i dla tey przyczyny wkracza do Niemiec.

Uwagę Wodzów naszych, którzy ciągną śpiesznie ku Renowi, zastanowił inny nieprzyiaciel. Dywizye Francuzkie zHannoweru i Batawii sprowadzone, weszły do Frankońskich dzierżaw Elektora Bawarskiego; gdzie w okolicach Wurtzburga, iak słychać, przyłączyły się do nich woyska Maximiliana w znaczney liczbie; inne pod Amberg stoiące rozkaz miały do iednoczenia się odebrać. Zamiarem zprzymierzeńców iest, iak dawno oświadczali, teatr woyny nowey założyć w Czechach. Mamy wprawdzie na obronę Królestwa tego kilkanaście batalionów rezerwowych, i kilka szwadronów; lecz gdy te nie wystarczaią przeciw liczbie większey, G. Mack podobno rozkaz odebrał, 30 t. wybranego żołnierza od armii Szwabskiey oderwać, na brzeg lewy Dunaiu przeprawić, i do Czech wysłać. Naywiększą potęgę dóm Austryacki zgromadził na granicy Włoskiey, tu podobno maiąc zaczepnie dokazywać, iak r. 1799. Dziś mówią, że w tych stronach kampania naypoźniey zagaiona będzie; Austryacy i Francuzi, których rzeka Adige przedziela, maią uważać tylko nawzaiem obroty swoie, słowem trzymać się odpornie aż do przyiścia posiłków, czekaiąc spokoynie, rychłoli iedni lub drudzy rzekę przebywać zechcą. Co większa Arcy X. Karolowi miano zalecić, ażeby 20 t. przebranego ludu ze Włoch przysłał do Szwabii iak nayrychley.

Ten rycerz ulubiony narodowi i żołnierzom, szacowany od nieprzyiaciela, stanowszy w Padwie, gdzie iest główna kwatera, d. 20 września, wydał nazaiutrz odezwę do armii, w którey doniosszy, że przyioł raz ieszcze główną kommendę, przypomina żołnierzom dawną ich waleczność, zwycięztwa, i sławę, przekłada konieczną potrzebę posłuszeństwa, cierpliwości, karności, bez

których rycerze tego imienia nie godni, zwyciężyć nigdy nie mogą. Naostatek ustanawia 4 administracye obozowe; I pod G. Grunne do interessów politycznych; 2 pod G. Zach Kwatermistrzem do czynności woiennych; 3 pod G. Skal ekonomiczną; 4 policyi, którą rarządzać będzie Półkownik Pikard. Arcy X. Ludwik znayduie się w Padwie. Arcy X. Jan przebiegłszy Tirol cały pośpieszył do Voralbergu, maiąc utwierdzić Feldkirch i Bregenz stanowiska podczas woyny pr. wsławione. Od granic Grisońskich woyska nasze odciągnąć kazano; dana iest Szwaycarskiemu narodowi oboiętność u dworu Wiedeńskiego, ieśli na to zgodzą się Francuzi. Zatém Landamman Glutz za powrótem synowca swego, który był posyłany do Cesarza z proźbą, zagaił Seym nadzwyczayny w Soluthurn 21 września, na którym 19 Cantonów postanowiły iednomyślnie woyska regularne i milicyą zgromadzić, okryć granicę, i zbroyney sile całego narodu wodzem naznaczyły Landammana Wattenwyl.

Rząd Austryi niższey uczynił odezwę do wszystkich obywatelów, ażeby fleytuchy, bieliznę, i inne rzeczy do lazaretów potrzebne dostarczali. Przez Wenecyą armia Cesarska we Włoszech znaczne zewsząd posiłki odbiera; teraz naylepiey pokazuie się ważność dzierżawy tego miasta, które nam ułatwia kommunikacyą z Jstryą, Dalmacyą, i przyległemi onym prowincyami Królestwa Węgierskiego. Niedawno ieszcze z Trieste, Fiume, Zara, Cattaro, innych portów razem d. iednego morzem do Wenecyi przybyło 14 t. żołnierza; cóż mówić o magazynach niezmiernych zboża, mięsiwa, wódki, furażów, innych żywności, woienney ammunicyi; kilka millionów kul działowych, bomb tysiące, niezliczone krocie ładunków dla piechoty, ztąd do lądowych zbroiowni, naybardziey w Udine przeprowadzono; i ieszcze coraz więcey prowadzić będziemy do obozów naszych.

BRYTANNIA W.

Londyn 28 Września. Nie wiemy, co rozumieć i donosić trzeba o wielkiey wyprawie. Statki dawno stoią uzbroione i do żeglugi gotowe w portach wschod. Królestwa; półki z arm. i wybrane, opatrzone we wszystko, sprowadzone nad brzeg morski. Lecz wodz naywyższy nie iest ogłoszony dotąd, aniteż GG. ktorzy pod nim służyć maią, ani sztab wyższy. Lecz to, iakoteż prawdziwy zamiar wyprawy naszey, długo rząd może zachować w utaieniu. Rzecz iednak pewna, że podziśdzień rozkazy nie są dane do zabierania żołnierzy na okręta. Tymczasem postępuie coraz daley iesień, wzmagaią się burze, czas drogi i nienadgrodzony na woynach upływa. Jedni opoźnienie przypisuią nawałnościom; ale z temi walczyć Anglicy nawykli. Więc podobnieysza do prawdy, że rząd czeka pewnieyszych wiadomości od lądu, co zamyślaią, co czynić zaczeły Mocarstwa z nami zprzymierzone, wtenczas do lądowych obrótów politycznych i woiennych stosuiąc swoie, Brytańnia W. woysko ogromne i całe flotty, nie zważaiąc na porę burzliwą wyszle, gdzie każe potrzeba.

Dziś iuż bynaymniey nie wątpiemy, że Calder i Collingwood połączeni stoią pod Cadix. Narod Angielski, który pierwszemu z nich wiele był winien za zwycięztwo odniesione pod Finisterre, i zniesienie długiey wątpliwości o obrótach flotty Toulońskiey; teraz nieskończenie większą rycerzowi temu wdzięczność zapisać powinien, iż zgadł szczęśliwie mysl i drogę Adm. Villeneuve i Graviny. Albowiem gdyby ci wodzowie w Cadix zmocnieni i opatrzeni we wszystko, połączyli się spokoynie z eskadrami uzbroionemi w Carthagenie i Toulonie, trudno byłoby Nelsonowi co dokazać przeciw potędze góruiącey nieprzyiaciół, bez większych posiłków. Teraz donosi Officyer okrętu Lewiathan od 74 arm. że Calder i Collingwood z 26 okrętami lin. krążą pod Cadix; ma w porcie nieprzyiaciel 36 okrętów; gotowe są wszystkie do wyiścia pod żagle, nie wyszły iednak do d. 5 Września; obroty zprzymierzeńców Anglicy widzą, i poruszenia naymnieysze. Nelson z Portsmouh wypłynoł d. 17; ieżeli do przyścia iego nieprzyiaciele nie ruszyli na morze, ieśli nie odważyli się na bitwę nową, poźniey nie odważą się bez wątpienia.

Adm. Thornborough nie poszedł za Nelsonem do morza środz. lecz zawiesiwszy flagę swoią na okręcie Kent od 74 arm. w porcie Chatham, zgromadzać zaczoł wielką liczbę szalup nowo przez Sidneia Smith wynalezionych. Ztąd wnoszą niektórzy, że wkrótce nastąpić może attak w Boulogne flottylli Francuzkiey. Szalupy owe mało wody biorą, kulami pożyte być nie mogą, łatwo zbliżaią się do brzegów miałkich i piasczystych; ludzie na nich w znaczney liczbie od nieprzyiacielskich pocisków zasłonieni i bezpieczni, wiele szkodzą i potężnie porażaią przeciwników. Niepodobno prawie było wymyślić machin lepszych przeciwko niezliczoney flottylli, którey często powtarzane attakowanie większym okrętom, fregatom, i korwetom naszym nigdy zysku żadnego nie przyniosło.

Chodzą po ręku listy pisane z obozu G. Lake pod Bhurtpoore; nic w nich niema uwagi godnego; żadney wzmianki nie uczyniono o przypuszczeniu nowych szturmów do pomienioney twierdzy, o dalszych powodzeniach woysk Angielskich, o poddaniu się zamkniętego tak długo Rządcy Raiach, o woynie skończoney z Holcarem. Ponieważ milczy o tém wszystkiém kompania, roztropność nie radzi słuchać wieści rozrzuconych od iey przyiacioł i przeciwników, z których pierwsi wystawiaią narodowi obraz naypięknieyszy stanu naszego w Indyi wschod. drudzy zapowiadaią swoim zwyczaiem klęskę i blizki upadek.

Adm. Cornwallis pod Brestem stoi z 17 okrętami lin. tylko; 5 innych wysłał do Ferrolu; domyślaią się niektórzy, że te póydą do Cadix. Nigdy nieprzyiaciel nie miał pory pomyślnieyszey do wyiścia z Brestu, i walczenia z Anglikami iak teraz; lecz dobrze wiemy, że za odmianą lądowych okoliczności Gentheaume woyska pozbawiony, żadney wyprawy nam szkodliwey przedsięwziąć nie może; do stoczenia zaś morskiey bitwy, tylko w pewnych okolicznościach moc odebrał, iak wyznały niedawno pisma Paryzkie.

Powszechna iest pogłoska, że stary Barham Prezydent Admiralicyi składa swóy urząd; następca iego niewiadomy. Jnni przydaią, że Parlament dawny nie tylko w d. wyznaczonym nie będzie zwołany, lecz owszem po rozwiązaniu onego zupełném, wkrótce nowych Reprezentantów Anglicy wybierać zaczniemy; na co maią być iuż podpisane rozkazy od Króla. W tych d. handluiący papierami zmyślili powieść o blizkim pokoiu; oszukał się nie ieden dawnym zwyczaiem, i żałował. Czekamy niecierpliwie manifestu woiennego od Mocarstw lądowych przeciwko Francuzom; iuż w pismach Londyńskich niektóre czytano, lecz nie były prawdziwe. Tymczasem narod nasz dziś wolen i bezpieczny od wszelkiey troskliwości i przypadku, nie widząc po 2 letniey naprożno boiaźni, żadnego podobieństwa do zapowiedzianego lądowania, czyni w pokoiu nayogromnieysze przygotowania, żeby mógł w czasie i mieyscu umówioném, dać zprzymierzeńcom swoim wszelką pomoc. Słychać iż X Cambridge ma wkrótce podróż przedsięwziąć do kraiów lądowych. Na fregacie Thalia 400 t. piastrów posłano do Indyi wschod. Summy bez porównania znacznieysze okręt Defiance od 74 arm. niesie do morza środz. na opłacenie żołdu flottom Nelsona, i woyskom w Malcie będącym. 150 ogromnych beczek piastrami napełnionych na pomieniony statek oddano. Dla X. d' York zrobiono 4 paradne mundury Feld Marszałk. Z tak drobney okoliczności nie godziło się wnosić pismom naszym, że stanąć ma na czele wyprawy wielkiey.

FRANCYA.

Paryż 1 Pazdziernika, Mowa, którą Napoleon do Senatorów powiedział była osnowy następ. Opuszczam stolicę, stawam na czele armii, ażebym prędką dał pomoc XX. zprzymierzonym, bronił honoru i dobra poddanego ludu. Dopełniły się życzenia naszych nieprzyiacioł, zaczeła się woyna w Niemczech, narody klęsk nowych doświadczać muszą. Przed kilko d. ieszcze miałem nadzieię zachowania pokoiu; niedotknęły mnie bynaymniey pogróżki i obelgi. Lecz nakoniec Austryacy rzekę Jnn przeszli, miasto Munich osadzone przez nich, Elektor Bawarski wygnany z własney stolicy; znikneły wszelkie ugody nadzieie. Tu wydał się nayiaśniey podstęp dawnych nieprzyiacioł narodu Francuzkiego; widzieli skłonność naszą do pokoiu; mogła ieszcze Austrya uyrzeć gotową zguby przepaść, mogła się nawrócić do umiarkowania i sprawiedliwości; więc przyśpieszyli woynę. O iak wiele krwi przeleie się w Europie! ubolewam nad tém nieszczęściem; ale imie narodu naszego nowey świetności nabędzie.

Gdy na żądanie Senatorów, według woli wszystkich Francuzów, koronę przyimowałem, przyrzekliście mi, obywatele, zachować ią nieskalaną i czystą. W każdém zdarzeniu lud cały dawał mnie dowody przywiązania swego i ufności. Dziś póydzie nie wątpię, z ochotą cały

pod chorągwie do obozów moich, które w krótką chwilę doobcey ziemi będą przeniesione. Urzędnicy, żołnierze, obywatele wszyscy! Chcecie oyczyznę mieć wolną od wpływu Anglików; którzy gdyby wygórować mieli, dadzą wam pokoy otoczony hańbą i niesławą; pierwsze kładąc warunki: żebyście spalili własną flottę, zasypali wasze porty, przemysł w narodzie wytępili. Cokolwiek ślubowałem ludowi Francuzkiemu, wiernie ziściłem; nawzaiem w obietnicach swoich dla mnie lud był rzetelnym aż nazbyt. W okolicznościach ter. gdy idzie o honor i sławę moią i Francuzów, pokażecie się, obywatele, godnemi imienia narodu wielkiego, którém was pozdrowiłem pierwszy. zwycięzca na polach Włoskich. Francuzi! wasz Monarcha pamięta na swoie obietnice, żołnierz dopełni swoią powinność; pamiętaycie, coście winni oyczyźnie.

Dawnośmy wiedzieli, że G. Moreau z Cadix wypłynoł do Ameryki półn. Przedłużona nad miarę podróż lękać się kazała nieszczęśliwego przypadku. Dziś nakoniec ustaie troskliwość przyiacioł wygnańca; stanoł w New Yorck 20 Sierpnia z całą familią. Nie ieden z Francuzów smutnie przypomina, że r. 1796. 1797, i 1800 Moreau zgromił oyczyzny nieprzyiacioł na tychże polach Szwabskich i Bawarskich, gdzie teraz wkrótce znowu krew przelewać zaczynamy.

Słychać, że rząd nasz woyną lądową zagrożony uczynił odezwę do Króla Katol. żądaiąc ażeby ten Monarcha dopełnił wszystkie warunki przymierza odpornenego, iakie Hiszpania z Francyą zawarła r. 1796. Jest tam mowa o wzaiemnych posiłkach pieniężnych, morskich lądowych. Pierwsze dawał rzetelnie Karol 4; i te iego wciągneły do woyny z Anglią; flotty swoie z naszemi połączył; woysk lądowych potrzebuie na obronę własnego państwa. To iednak pewna, iż przed kilko d. z Hiszpańskich granic do Francuzkich przeprowadzono 4 mill. piastrów do Bayonne. Mennica nasza iest dziś nadzwyczaynie czynną; co tydzień tu biiemy po 450 tysięcy franków.

Adm. Villeneuve tu bawi; ieszcze sądu woyskowego nie zwołano, przed którym dać ma sprawę z czynności swoich; nawet nie wiemy pewnie, czy będzie zwołany. Tymczasem flotty zprzymierzone długo będą w Cadix nieczynnemi; podróż H. Buonaparte wątpliwa; całą eskadrę swoią z Genui przeprowadził do Toulonu, gdzie nowe okręta pilnie uzbraiamy dla niego; lecz podobieństwa nie widać, żeby nawet połączony z Hiszpanami w Carthagenie, mógł łatwo przeyść do Cadix, albotéż do Carthageny Gravina, dopóki nieprzyiaciel w znaczney sile krążyć będzie we środku. Czekać muszą zprzymierzeńce pory szczęśliwszey, pokładaiąc nadzieię w nawałności i iesiennych burzach, które mogą Nelsona zniewolić do oddalenia się od brzegu Hiszpańskiego. Z drugich portów żadney rząd nie udziela wiadomości, tę tylko wyiowszy, że pod wyspą Chausay działowe szalupy nasze zdobyły 2 Angielskie korwety, i do S. Malo zaprowadziły. W Boulogne flottylla spokoynie stoi; nieprzyiaciel dawno zdaie się o niey nie myślić, zaięty iedynie przygotowaniem wyprawy wielkiey; celu tego przedsięwzięcia zgadnąć nie mogąc, zachowuiemy na brzegach własnych ostrożność przyzwoitą, i zachować naszym zprzymierzeńcom radziemy.

Napoleon w mieście Caen rozkazał postawić monument wspaniały cnotliwemu Malesherbes. W zepsutym wieku Minister, złożył urząd, gdy widział iż dobrze czynić nie mógł. Dzieła iego swiatu głośne; ten naybardziey postępek bohatyrski, gdy Ludwika 16 bronił odważnie przeciwko wściekłemu Jakobinów zapędowi, z oczewistém niebezpieczeństwem dla siebie, nie odstąpił do końca, i sam wkrótce odniosł zapłatę, iaką złoczyńce nadgradzać zwykli cnotliwym. Dla przykładu potomków, rząd pamięć tego męża chciał uwiecznić.

Telegrafem odbieramy wiadomość z Strasburga, że Napoleon przenocowawszy w Luneville, stanoł w tém mieście. Opisywać nie będziemy wiazdu iego, okrzyków gminnych, illuminacyi, ogniow sztucznych, co wszystko wcześnie do przyięcia obywatele zgotowali. Gasi wszelką okazałość woienna postać. Znalazł panuiący woysko prawie całe na prawy brzeg Renu do Kehl przeprawione; gwardya, i niektóre z polowych regimentów ciągnęły ieszcze; 3 d. trwała przeprawa; d. 27 sam Napoleon przeiechał do Niemiec. Liczą tu niektórzy 80 t. zbroynego ludu. W Strasburgu witali panuiącego X. dziedziczny i Margrabia Ludwik Badeński. Nie tylko w tém mieyscu woyska nasze Ren przechodziły; niektóre dywizye osadziły Manheim, inne poszły do Friburga, chcąc uprzedzić Austryaków, i przeszkodzić im weyścia do kraiów Badeńskich, Wurtembergskich, i Brisgau. Z przeciwney strony pośpiech iest niemnieyszy G. Mack; już przednie straże armii iego pokazały się w blizkości naszych, które ledwo na mil kilka oddalone są od brzegów Renu; nie przyszło iednakże do krwi rozlania; ponieważ nie wybiła godzina, i wodzowie żołnierzowi hasła nie dali. O liczbie woysk Francuzkich, położeniu onego dzisieyszém, zamysłach Napoleona, planie kampanii nic nie wiemy; czas wszystko lepiey obiaśni. To pewna, iż za d. 14 naywięcey wszystkie półki i dywizye nasze do armii Niemieckich przeznaczone, być muszą za Renem. Murat główną kwaterę w Cork założył, straż przednia Pfortzheim osadziła; grenadyerowie G. Oudinot są w Heidelbergu i w Heilbron. Davoust w Manheimie. Słychać, że w tém mieście Napoleon ma odwiedzić Elektora Badeńskiego; zkąd uda się do Moguncyi, dla wydania ostatnich rozkazów zciągaiących się do marszu woyska, twierdz naprawy. Nie wątpiemy bynaymniey, że w początku Pazdziernika zbliżą się woyska przeciwne do siebie, i bitwę stoczą, ieżeli ieszcze nie nastąpi ugoda pożądana.

RZESZA NIEMIECKA.

Stralsund 3 Pazdziernika. Niedawno do nas przysłano z Carlscrony 500 żołnierza Szwedzkiego; nastąpiła wkrótce dywizya druga 1500 głów licząca; tym sposobem Gustaw Adolf ma w Pomeranii ludu zbroynego 6 t. Wczora pod wyspą Rugen staneła flotta z 40 okrętów woiennych i przewozowych złożona, na których znayduiące się woyska Rossyiskie na brzegu naszym dziś będą wysadzone. G. Cederstrom przysłany z Stockholmu, uczyniwszy potrzebne rozrządzenia, iakich wyciągaią okoliczności terma wkrótce powrócić do Szwecyi.

Hamburg 9 pazdziernika. W Holsztyńskim kraiu widziemy obronne przygotowania. Następca tronu Duńskiego sam przybył dla wydania rozkazów, ażeby oboiętność ściśle zachowaną być mogła; kilka regimentów konnych i pieszych z Jutlandyi sprowadzono do granic; inne morzem pośpieszaią z Fionii, i Zelandyi; ruszono niektóre z garnizonu Coppenhagi, iakoteż arytyleryą. W samey Coppenhadze wszystkie twierdze i batterye nadmorskie, niemniey w Cronenburgu i Helsingoer naprawiono, zmocniono, działami osadzono. Wszystkie półki maią zalecenie przywołać do chorągwi urlopowanych żołnierzy. W teyże stolicy sławny Doktor Gall z Niemiec przybyły, d. 2 rozpoczoł publiczne lekcye wiadomey nauki swoiey; na pierwszey miał 150 słuchaczów; na drugiey bez porównania więcey. Następca tronu bawi teraz w Luisenlund czekaiąc powrótu z Berlina Ministra Bernstorf. Francuzi pilnie utwierdzaią miasto Hameln; G. Barbou otrzymał z Hollandyi posiłek znaczny, lecz to iest żołnierz nowozaciężny.

Berlin 5 Pazdziernika. Wszystkie woyska Pruskie ruszyć maią razem w pole d. 16 ku granicom, dla strzeżenia onych i zachowania oboiętności. G. Kalkreuth główną kwaterę założył w Pasewalk. X. Brunświcki ma kommenderować w Niemczech; Król z Feld Marsz. Moellendorf stanie na czele rezerwy, która składać się będzie z 50 t. Czytaliśmy list okolny z gabinetu przesłany do posłów Pruskich przy dworach zagran. w którym wyraźnie iest oświadczono, że wszystkie przygotowania i obróty woysk swoich Fryderyk 3 czynić rozkazał dla tego iedynie, ażeby mógł zachować pokóy w państwie swoiém. Nie ustaie pogłoska o blizkiey podróży Królewskiey do granic, gdzie widzieć się ma z innym Monarchą. Chirurg Mursinna rozkaz odebrał od Króla pośpieszyć do armii w Szląsku zgromadzoney.

Munich 28 Września. Elektor Maximilian bawiący teraz w Wurtzburgu, do kommisarza swoiego Weichs przysłał rozkaz nast. Ostrzeżesz wszystkich urzędników Bawaryi, co teraz czynić maią, ażeby kray nie doświadczał przynaymniey ciężaru nieznośnego. Zachęcay z nich każdego, iakoteż innych poddanych nam wiernym, ażeby w okolicznościach ter. mężnie czynili, ręczaiąc że nigdy zerwane nie będą węzły ten narod łączące z nami. Bawarczykowie dowiodą, mam nadzieię, w zdarzeniu ter. iż umieią szacować i kochać własną oyczyznę. My też z naszey strony cenić potrafiemy szlachetne ich czucia i ofiary, w iakimkolwiek stanie zostawać będziemy. D. 25 w Landsbergu Cesarz, Arcy X. Ferdynand, i G. Mack odprawili wielką radę woienną, po którey Monarcha dziś przez naszą stolicę powrócił do Wiednia, główną zaś kwaterę armii Szwabskiey przeniesiono do Mindelheim, zkąd

wkrótce przeyść ma do Memmingen; wszystkie regimenta marszem bardzo śpiesznym ciągną ku Renowi. Gdy bawił krótko u nas Franciszek 2, dał audyencyą posłom Auszpurgskim, i na prozbę ich odpowiadaiąc łaskawie, zaręczył, że według brzmienia traktatów, miasto pomienione zupełney swobody i oboiętności używać będzie. Spodziewamy się odmian wielkich w rządzie ter. Bawaryi.

Auszpurg 29 Września. Od 3 d. wiele regimentów Austryackich, które do główney armii G. Mack należały, i do Memmingen ciągnęły, rozkaz odebrało przeyść na brzeg lewy Dunaiu. Wódz ich G. Kienmayer ciągnie na Donawerth i Neuburg ku granicom Frankonii; iest domysł, że wkroczenie woysk Francuzkich do Wurtzburga, i niewątpliwe, iak słychać, połączenie się z Bawarczykami, do tych obrótów przyczynę dały. Austryacy prowadzą nadzwyczay liczną artylleryą. Z okolicy między Kempten i Ulm położoney 10 t. wieśniaków zebrano, którzy naprawiaią twierdze w Memmingen, i ogromne szańce sypią nad brzegami rzeki Jller.. G. Mack ubezpiecza kommunikacye woyska swoiego z Tirolem. We Włoszech kroki nieprzyiacielskie nie są zaczęte; żadna z stron woiuiących rzeki Adige pierwsza przeyść nie chce.

Norimberga 2 Pazdziernika. D. 27 Września Bernadotte i G. Leopold Berthier z całym sztabem przybył do Wurtzburga. Elektor Bawarski choruie. Kazał zaciągnąć 2 nowe regimenta. Dywizya woysk iego 16 t. żołnierzy licząca pod G. Wrede przyłączyła się do armii Hannowerskiey, która prawie cała w Cyrkule Frankońskim iuż staneła; dywizye armii Batawskiey z blizka następuią. Niektóre regimenta Elektorskie są pod Amberg, inne zgromadziły się nad rzeką Regnitz. Słychać, że zprzymierzeńce póydą razem do Czech, spodziewaiąc się kray znaleść otwarty. Umowa, mocą którey Bawarczykowie przyłączyli się do Francuzów, ostatecznie podpisaną być miała 27 Września. Powiadaią, lecz wiadomość nie iest urzędowa, że za ich przykładem chętnie lub z przymusu póydą wkrótce woyska Wurtembergskie i Badeńskie. Z drugiey strony Austryaccy Wodzowie myślą o obronie kraiu Czeskiego, zprowadzaiąc na ten koniec dywizye liczne z Szwabii i Wenecyi. W Czechach żywność nadzwyczaynie droga, iak nikt z żyiących nie pamięta. Pruski rząd na granicy dzierżaw swoich w naszym Cyrkule słupy kazał postawić, na których przybite napisy znać daią, że ten kray iest oboiętnym. Ogłoszono reskrypt Królewski, w którym ostrzega Monarcha, że obce woyska w przechodzie swoim wszystko płacić gotowizną powinny; przez co zaspokoiła się boiaźń i troskliwość mieszkańców. X. Biskup Bambergski Buseck niedawno umarł, lat maiąc 81.

Stuttgard 29 Września. Wszystkie iuż woyska Francuzkie, od brzegów Oceanu do Renu sprowadzone, rzekę Ren przeszły w Alsacyi, i na gruncie Niemieckim staneły, w liczbie iak słychać, 100 t. Davoust dywizyą z Manheimu do Heilbron przeprowadził; druga dość liczna z Neu Brisack wkroczywszy do Rzeszy, pośpiesza do Brisgau i wyższey Szwabii. Na granicach Wurtembergskiego kraiu pokazały się straże przednie Austryaków, z regimentu dragonii Rosenberg i innych złożone; widzieli przeciwników z blizka Francuzi; ognia iednak nie dawano z żadney strony. Tymczasem zbliżaią się krokiem śpiesznym ku sobie wielkie woyska, i wkrótce podobno będziemy świadkami scen krwawych. Nie potwierdziła się powieść, iz Francuzi w Huningue Ren przechodzili.

Manheim 29 Września. Davoust zaręczywszy miastu naszemu i wszystkim dzierżawom Elektora Badeńskiego zupełną spokoyność i obronę, przeszedł do Heidelberg. Słychać że połączony z dywizyami Batawskiemi G. Marmont, pośpieszy do Mergentheim, Wurtzburga, i granic Czeskich. Murat znayduie się w Rastadt; Ney w Carlsruhe. Francuzi oprócz mostów dawnych, kilka nowych postawili na Renie, któremi nieustannie przechodzą do Niemiec dywizye z departamentów wnętrznych, i obozu Boulogne ciągnące. Nadzieię mamy, że Szwabia nie będzie teatrem woyny, ieżeli w rzeczy samey Francuzi armią Bernadotte, Marmont, Davoust do dziedzicznych kraiów Austryackich posyłaią, iak stateczny odgłos niesie. Twierdze w Kehl podnieść kazano; więcey t. ludzi pracuie nad tém. Wydał przepis Murat, ażeby za cenę umówioną każdemu iego żołnierzowi gospodę stoiącemu obywatele Niemieckich kraiów dawali codzień półtora f. chleba, pół f. mięsa, ryż, sól, i inne potrzeby; furaż oszacowano. Officyerom dawać wszystko potrzeba według ich stopnia. Patrole Austryackie pokazały się w Freudenstadt i Kniebis; lecz krótko bawiąc ustąpiły do armii swoiey; to samo było pod Pforzheim. Austryaccy równie i Francuzcy wodzowie dotąd nie zabraniaią przeieżdżać bezpiecznie kupcom i podróżnym; poczty nawet zatrzymane nie są. Napoleon przez d. kilka był do nas spodziewany; lecz podobno pośpieszy prosto do Moguncyi. Do Hrabstwa Hanau, gdzie dotąd Elektor trzymał tylko 3 regimenta, pieszy, milicyi, i dragonii, przybywa 10 batalionów piechoty, 6 iazdy szwadronów z Hassyi.

WŁOCHY

Mediolan 19 Września. Massena z główney kwatery Valeggio napisał odezwę do całey armii. Zołnierze, powiada, mnie Napoleon powierzył naywyższe hetmaństwo woysk swoich we Włoszech. Słodko iest nader dawnemu wodzowi oglądać dawnych towarzyszów, z któremi tylekroć walczył, a w obozach waszych znaydować dusze ieden, karność, i dawną do służby ochotę. Jeżeli okoliczności polityczne przywiodą rządcę Francuzów z pokoiu głębokiego przeyść na teatr woienny, pamiętaycie rycerze, że tu stoicie na polach pełnych iego zwycięztw i chwały; tu wam wszystko przypomina iego prace. Obiołem mieysce zasłużonego w oyczyźnie męża, Marszałka Jourdan, który do innych obowiązków powołany, poniosł z sobą powszechny rycerstwa szacunek i życzenia. Moią będzie powinnością i waszą żołnierze, służyć oyczyźnie i Napoleonowi.

W całém Królestwie Włoskiém, po wszystkich miastach i gromadach gwardyą narodową zciągnąć i ćwiczyć kazano, naywyższa oney kommenda iest przy Wice Królu Eugeniuszu. Niema dotąd pewney wiadomości, czyli woyska Francuzkie pod G. S. Cyr będące w kraiu Neapolitańskim, opuściwszy Tarento i Apulią zbliżać się zaczeły ku Anconie, zkąd w potrzebie łatwo sprowadzone być mogą nad brzegi rzek Mincio i Adige, ieśliby w tych stronach Massena posiłku potrzebował. Z drugiey strony uzbraiaią się Cantony Szwaycarskie, którym dwór Wiedeński zostać oboiętnemi pozwala, z tym warunkiem tylko, ieśli do równego udziału mała RP. Valais należeć będzie; na co zapewne zgoda nastąpi.

Messina 4 Września. W Sycylii całey panuie spokoyność głęboka; nie ziściły się pogłoski zwiastuiące od dawnego czasu, że Król nasz opuściwszy Neapol zburzony przez trzęsienie ziemi, z całym dworem uda się na mieszkanie do Palermu. Urodzay ter. r. mieliśmy bardzo mały; zboże, oliwa, wino są nadzwyczay drogie. W ciaśninie naszey stoią tylko 2 fregaty Angielskie. Jeżeli, iak słychać, zapali się woyna lądowa w Europie, rozumieią niektórzy, że do Królestwa 2 Sycylii wkroczą woyska zprzymierzone, naybardziey Angielskie; tych G. Craigh w Malcie liczy 17 t. Twierdzę Valetta napełniono żywnością i ammunicyą, która na lat kilka wystarczy, chociażby oblężoną została. Obywatele wyspy nieskończenie cieszą się z długiego u nich przemieszkiwania woysk i flott Brytańnii W. od kilku lat odmieniła się zupełnie kraiu tego postać; cyrkulacya pieniędzy gotowych iest znaczna.

Genua 18 Września. H. Buonapate wyprowadził z portu naszego eskadrę swoią, która się składa z 3 fregat od 44 ar. każda, i 3 korwet; okręta lin. tu zbudowane, Genois i Superbe od 74 ar. nastąpią za nim wkrótce, i przeydą do Toulonu, zkąd podobno wynidzie za kilka d. nowa flotta na niewiadome przedsięwzięcie. Anglików nie widziemy dawno przy brzegach Ligury; handel kwitnie; oboiętne statki w znaczney liczbie zawiiaią i pod żagle wychodzą bez przeszkody. Tymczasem lądowe woyska Francuzkie, od nas, z Piemontu, Nice, i dalszych departamentów, śpiesznie ciągną ku Weneckim granicom, gdzie każą nam oczekiwać prędkiego zagaienia kampanii. Te odgłosy zatrwożyły mieszkańców okolicznych; bardzo wielu opuściło pola i domy swoie, szukaiąc bezpiecznego schronienia w miastach i górach. O czém uwiadomiony rząd wydał odezwę do ludu, zachęcaiąc ażeby wszyscy powracali do własności, spokoynie czekaiąc przypadków.

BATAWSKA. RP.

Haga 5 Pazdziernika. Schimmelpenninck od rządu Francuzkiego odebrał uręczenie, iż gdyby nastąpić miały groźne Batawom okoliczności, w takim przypadku 18 t. Francuzów od armii nad Renem stoiącey oderwanych pośpieszy na ratunek; tymczasem kray wolnym zostanie od obowiązku utrzymywania żołnierzy posiłkowych, co niemałą iest ulgą dla skarbu RP. wyniszczonego. G. Dumonceau na czele dywizyi Batawskiey poszedł za G. Marmont do Wurtzburga.